

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie oskarżonych: G.W., J.W., K.L., M.K.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 3 grudnia 2024 r. wniosku obrońcy G.W. o wyłączenie od rozpoznania skargi na wyrok sądu odwoławczego SSN Igora Zgolińskiego i SSN Antoniego Bojańczyka

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. i art. 6 ust.1

Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego Igora Zgolińskiego i Antoniego Bojańczyka od rozpoznania skargi na wyrok sądu odwoławczego IV KS 40/24.

UZASADNIENIE

W postępowaniu skargowym obrońca oskarżonej G.W. wniósł o wyłączenie od rozpoznania skargi SSN Igora Zgolińskiego i SSN Antoniego Bojańczyka, odwołując się do wadliwego konstytucyjnie sposobu ich powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, który uniemożliwia utworzenie z ich udziałem sądu gwarantującego rozpoznanie skargi w sposób niezawisły i bezstronny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek jest zasadny.

Pole ochrony przewidzianej przepisem art. 41 k.p.k. ustanawiającym instytucję *iudex suspectus* jest szerokie, co oznacza, że regulacja ta stanowi również instrument zapewnienia stronie postępowania karnego prawa do niezależnego i bezstronnego sądu. Wskazany przepis przewiduje, że sędzia podlega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie. W tej sprawie mamy jednak do czynienia ze szczególnym aspektem gwarancyjnym tej instytucji. Jej zastosowanie nie było uzależnione, jak to bywa najczęściej, obawami o stronniczość sędziego, ale koniecznością zapewnienia stronie sądu, co do którego nie istnieją żadne wątpliwości w zakresie spełnienia wymogów niezależności i bezstronności. Taka wykładnia tego przepisu może przewidywać kontrolę sądową tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia w omawianym zakresie standardów gwarantowanych przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC.

Sąd Najwyższy w tej sprawie nie znajduje podstaw do zakwestionowania poglądu wyrażonego w uchwale trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I – 4110 – 1/20 OSNK 2020, z.2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Na wymowę uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego w płaszczyźnie „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC zwrócił uwagę Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19). Trybunał wskazał – przywołując swoje wcześniejsze poglądy, że z uwagi na udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) - osoba powołana na urząd sędziego, orzekając w konkretnej sprawie nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. EKPC. Także

standardy prawa Unii Europejskiej wyrażają zasadę, zgodnie z którą „ gwarancje dostępu do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio ustawą, a w szczególności gwarancje określające pojęcia, jak również skład tego sądu, stanowią podstawę prawa do rzetelnego procesu (por. wyrok z dnia 1 lipca 2008 r., Chronopost i La Poste/UFEX i in., C-341/06 P i C-342/06, EU:C:2008:375, wyrok z dnia 26 marca 2020 r., Simpson/Rada i HG/Komisja, C – 542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232).

Rozpoznając ten wniosek Sąd Najwyższy nie mógł pozostać na te argumenty obojętny. Niedopuszczalne bowiem w świetle jakichkolwiek standardów – czy to konwencyjnych, czy konstytucyjnych – jest doprowadzenie do sytuacji, w której przed sądem rozpoznającym skargę miałoby dojść do naruszenia jednej z elementarnych gwarancji procesowych, którą jest gwarancja strony, że jej sprawę rozpozna niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą.

Bezsporne jest, że SSN Igor Zgoliński i SSN Antoni Bojańczyk wyznaczeni do rozpoznania skargi zostali powołani na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., co do której test niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej ma wynik negatywny. Okoliczność ta rzutuje na sytuację osób wyżej wskazanych - które uzyskały powołania sędziowskie po uprzednim otrzymaniu rekomendacji od tak ukształtowanej KRS, nie tylko w płaszczyźnie organizacyjnej, tj. w aspekcie ich formalnego statusu, co orzeczniczej, powodując, że orzeczenie wydane z ich udziałem nie spełnia kryteriów określonych w art. 6 ust. EKPC.

W świetle przytoczonej argumentacji należało uwzględnić wywody wnioskodawcy i uznać, że skład orzekający Sądu Najwyższego z udziałem wskazanych sędziów nie spełnia kryteriów „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą”.

Jedyną możliwością usunięcia uzasadnionych wątpliwości natury konwencyjnej i konstytucyjnej, jak również zapewnienia stronie postępowania składu Sądu Najwyższego, w którym nie uczestniczą sędziowie, wobec których formułowane są w orzecznictwie sądów krajowych i europejskich rzeczowe, silnie uzasadnione

zastrzeżenia odnoszące się do udziału w procedurze nominacyjnej organu nie spełniającego wymogów obiektywizmu i niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej, było zatem uwzględnienie wniosku i wyłącznie wskazanych sędziów od rozpoznania skargi na wyrok sądu odwoławczego.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.

[WB]

[ał]